

EESTI SAARTE KOGU

✉ Tallinna 19, 93811 Kuressaare, Saaremaa ①

ESK ÜLDKOGU 28. augustil 2021 Kõinastul

Koosoleku protokoll

Algus kell 17.00, lõpp kell 19.00

Osavõtjad: Kohal 15 liiget, üldkogu ei ole otsustusvõimeline.

Kutsutud: Uku Madis Savisto – AS Saarte Liinid juhatuse liige ja Kadri Tali - EMÜ vanemteadur, botaanik

Koosoleku juhataja: Riina Kaljulaid

Protokollija: Liina Miks

Osalejad: Üldkogul on kohal alla poole ESK liikmetest (50 liiget seisuga 21.05.2021), kokku 15 liiget. Kvoorumiks on vajalik 26 liikme osalus, seega tänane koosolek on otsustusvõimetu.

Esindatud on 10 saart:

1. Riina Kaljulaid, Ruhnu
2. Jana Stahl, Pakri saared
3. Tiiu Aro, Saaremaa
4. Maret Kaljulaid, Ruhnu
5. Margit Kaljulaid, Ruhnu
6. Svea Aavik - MTÜ Manõja Kultuuriselts
7. Terje Lilleoks - MTÜ Prangli Saare Külade Selts
8. Mark Soosaar, Manija
9. Jüri Lember, Kõinastu
10. Arvi Prei, Vahase
11. Rein Lember, Abruca
12. Kaarel Lauk, Ruhnu
13. Meelis Mereäär - Muhu vald
14. Külli Laos, Kihnu
15. Hillar Lipp, Saaremaa

Koosolekul osalesid hääleõiguseta: Andrus Soodla, Tiit Võrklaev, Liina Miks, Helle Kesküla, Ago Laos ja Evi Tõeväli.

Esitatud päevakord:

1. Rannaniitude /PLK alade hooldamine
2. Sadamad ja Saarte Liinide sadamatasud
3. Püsielaniku staatus ja rahvastikuregister ning PV seadus
4. Saarte Instituudi loomine
5. Riigikogu Saarte toetusrühmale jagatav teemade ring ja muutmist vajavad olukorrad
6. Kohapeal algatatud küsimused

1. Rannaniitude /PLK alade hooldamine

Riina Kaljulaid, Ruhnu: üks PLK programmiperiood on saanud otsa. Välja töötatakse uus periood 5 aastaks. Mida ESK võiks taotleda? Kas on erisusi mandri ja saarte rannaniitude hooldamise vahel?

Kadri Tali: Uue perioodi programmi koos meetmetega töötatakse praegu välja. Uus periood toob lisarahastust, kuid rannaniidud võivad kaotada.

Mark Soosaar, Manija: Esimene erisus: saartel on rannaniitude hooldamine kallim kui mandril. Lähenema peaks sellest, et PLK toetus ei ole ju tulu, vaid kulude osaline kompenseerimine. Hooldamine peaks lisaks niitmisele tähendama kindlasti ka karjatamist. Pean silmas mustrit, kus liigirikastel rannaniitudel elurikkuse nimel toimub kolm tsükliit. Esiteks haruldaste taimede kasvamine kuni viljumiseni ning samas elavate kaitsealuste lindude pesitsemine kuni poegade lennuvõimestumiseni. Teine tsükkel on niitmine ja heina kogumine loomadele talvesöödaks. Kolmas tsükkel algab siis, kui ädal on rannaniidul kasvanud nii suureks, et võib karja peale tuua. Siis ei teki heinamaale kulu, mis järgmisel kevadel haruldaseks muutunud taimede (pääsusilmad, käpalised) kasvamist ja lindude (peamiselt kurvitsaliste) pesitsemist. Kevadine ja kesksuvine karjatamine võiks toimuda vaid neil rannaniitudel, kus heina teha ei saa (liiga madalad või kividega ülekülvatud alad). Meie kümneaastane kogemus 100-pealise kitse- ja lambakarjaga on tõestanud praktikas, et rannaniitude õrnadel kooslustel on just kergekaalulised sõralised parimad loomad võitluses roostiku ning võsa pealetungi vastu. Loomapidamine väikesaarel läheb kallimaks kui mandril mitmel põhjusel. Loomade ülevedu turustamiseks mandrile on kallis, samuti heinatöoga ning karjatamisega seotud tehnika ning varustuse hankimine läheb väikesaarel kallimaks kui mandril, sest siin loomapidamisega tegelevate väheste elanike vahel pole võimalik vajalikku tehnikat piisavalt jagada. Olen seisukohal, et juba 2004.aastast kehtiva Püsielanusustusega väikesaarte seaduse valguses võiks proovida uue meetmena väikesaarel aastaringse loomapidamise toetust. See motiveeriks saarel elavaid püsielanikke ülaltoodud mustri järgu loomi pidama. Meede peaks olema selleks piisavalt suur ja mitte tehtud kulude (loe: kahjumi) osaline kompenseerimine. See oleks meede, mis toetab eelpool nimetatud seaduse mõtet ja eesmärki – väikesaarel elamist aastaringset.

Rein Lember, Abruca: Abrukalt ei saa üldse loomi ära vedada, puuduvad aparell (sadamas) ja loomade veoks sobilik treiler, mis mahuks laeva peale. Väikesaarte programm toetaks, kuid vald ei toeta omafinantseeringuga.

Kadri Tali, EMÜ: saarte taimekooslused ei erine sellest, mis on mandril. Loomade äravedamine on kaalukas argument, mille poolest erineb PLK alade hooldamine saartel.

Riina Kaljulaid, Ruhnu: rõhume väikesaartel aastaringsele loomapidamisele.

Otsustati: Esitada ettepanek erisuste kohta PLK alade hooldamises väikesaartel ja laidudel ning taotleda lisarahastust kõikidele “Püsiasiustusega väikesaarte seaduses” loetletud saartele ning lisaks Suur- Pakrile aastaringsest peetavate kariloomade eest, mille abil hooldatakse PLK alasid ning kellele varutakse sööta PLK aladelt. Täiendada meetmes nimetatud püsiühenduseta saarte ja laidude nimistust Püsiasiustusega väikesaarte seaduses loetletud saartega ning lisaks Suur- Pakriga, kus hooldatakse PLK alasid niitmise ja karjatamise teel. Põhjendus: nt. Ruhnu saar on aastaringsest näiliselt püsiühendusega, kuid 6 kuud sellest on transpordivahendiks 8-kohaline väikelennuk, mis põllumajanduse seisukohalt tähendab, et ühendus kaubaveoks (loomad, sööt, tehnika jne.) puudub.

Ettepanek esitada uue PLK toetuse meetme väljatöötamise töögrupile ning Riigikogu saarte toetusrühmale.

2. Sadamad ja Saarte Liinide sadamatasud

Sellest aastast on uued sadamatasud.

Rein Lember, Abruca: mina kohaliku elanikuna pean leppima etteantud hindadega. Kohalike saarlaste autod ei mahu parklatesse. Kohalikud ei peaks parkimise eest maksma, paadid võiksid ka tasuta seista. Eritranspordi vedu saartele on pea võimatu.

Uku Madis Savisto, Saarte Liinid: Olen arvamusel, et midagi ei peaks olema täiesti tasuta. Oleme äriühing, kes ei tegele sotsiaalse toimetuleku tagamisega. See peaks jääma KOV pädevusse. Samuti on väga segane püsielaniku mõiste. Täna puuduvad väikesaarte jaoks laevad, need tuleks alles ehitada. Spetsiaalsed kaubalaevad. Rampide ehitamine on meil plaanis, aga meil ka puuduvad andmed, milliseid rampe täpselt on vaja teha, sest pole ju teada, millist laeva need peaksid teenindama! Ühe liikuva rambi maksumus on 1 miljon eurot. Neid oleks praeguse seisuga vaja Abrukale, Ruhnu ja Roomassaarde. ESK võiks alustada kaubalaevade ehitamise nõudmisega, siis laheneks mitmel juhul rambi probleem hoopiski ära. Eriveoste normaalse teenindamise saavutamine ei ole Saarte Liinide käes.

Ei näe täna võimalust, et sadama tanklate operaatorid jääksid plussi. Igal juhul peaks vald selliseid tanklaid doteerima. Põhiline probleem on ikkagi selles, et pole vastavaid laevu, mis kütuse, reovee või muid eriveoste masinaid peale saaksid võtta.

Jüri Lember, Kõinastu: Ettepanek valitsusele: Vältimaks vastutuse hajutatust ja paralleelset ning koordineerimatut igapäevast tegevust ja tegevusetust Eesti väikesaartele eluliselt hädavajalike riigipoolsete tugiteenuste ja Püsiasiustusega väikesaarte seadusega ette nähtud transpordiühenduste korraldamises, sh. vastavate riigipoolsete investeeringute tagamisel, määratakse Eesti väikesaartega seotud probleemide koordineerimiseks ja üheks kindlaks kontaktpunktiks väikesaarte kogukondadele Vabariigi Valitsuse tasemel üks juhtiv ametnik. Eeldatavasti ja tulenevalt asjaolust, et tegemist on regionaalpoliitika elluviimist tagava ametikohaga, võiks sellise üleüldise, erinevate ministriumite vahel väikesaarte temaatikat kureeriva töökohustuse panna kas Siseministriumide või Majandus- ja kommunikatsiooniministriumide mõnele juhtivale ametnikule. Antud ametikohta täitva ametniku kompetents ja pädevus peaks tagama võimekust planeerida ja arendada meretranspordi ning sadamatega seotud infrastruktuuri ja laevastikku, lahendada merepääste ja –keskkonna alaseid probleeme ning võimaldama suunata teiste valitsusasutuste tegevust kõigi ülejäänud (rahvastikupoliitika, tervishoid, haridus jm.) väikesaarte elu-oluga seotud

riigihalduslike küsimuste lahendamisel. Analoogne töökohustus tuleks määrata ka KOV tasemel (nende saarte puhul kellel endal KOV puudub) ühele kindlale ametnikule/ametikohale, kes on väikesaarte kogukondadele üheks kindlaks kontaktisikuks konkreetses KOV-s, kuhu väikesaar kuulub.

Esmaseks ja miinimumvariandiks Valitsuse tasemel oleks Transpordiameti tasemel määrata vastutav ametnik, kes üleriigiliselt koordineerib kõigi saarte ja väikesaartega seotud transpordiühenduste tagamist, sealhulgas suhtleb KOV-ga ja väikesaarte kogukondadega, planeerib nii pika-ajaliselt kui ka iga-aastaselt vastavad riigieelarvelised vahendid ja tegeleb riigi tasemel igapäevaselt ülesse kerkivate ühendusprobleemide (laeva-, lennu-ja maanteeühendused läbi sadamat) lahendamisega.

Transpordiamet võib jääda liiga madalaks tasemeks, kuid kuna põhiteema on transpordiühendused, oleks seal konkreetse ametniku määratlemine väikesaarte sadamate ja meretranspordiga tegelemiseks muidugi miinimumvariant. Aga sellisel juhul jääb ministeeriumite ülene, kõigi ülejäänud teemade koordineerimine ja arendamine, olemata.

Otsustati: Esitada ettepanek valitsusele määrata 1 vastutav isik, kelle poole saaks taoliste probleemidega pöörduda ja kes ise otsiks ministeeriumite vahel saarte probleemidele vajalikud kontaktid ja lahendused. Sisuliselt on tegemist saarte ombudsmaniga, kellel peab kindlasti meretranspordi osas kompetents olema.

3. Püsielaniku staatus ja rahvastikuregister ning PV seadus.

Olemas Prangli pretsedent ning ka Kihnust erijuhtum, kus on koostatud nimekiri aastaringelt saarel elavatest isikutest e. püsielanikest. Püsielaniku nimekiri võiks olla saarevanema õigusega. Kui ei ole saarevanemat, siis sellisel juhul saarevahi ametikohustus, mille kinnitab KOV. Tiiu Arol on olemas kokkulepe kohtumiseks ja teema arutamiseks Raivo Kүүdiga (siseministeeriumi rahvastiku-, kodanikuühiskonna ja perepoliitika asekancler).

4. Saarte Instituudi loomine.

Tiiu Aro on pidanud eelkõnelusi TalTech Tallinna Tehnikaülikooliga sel teemal ning instituudi võimalikust loomisest Kuressaare kolledži juurde. Suhtumine positiivne ja huvitatud.

5. Riigikogu Saarte toetusrühmale jagatav teemade ring ja muutmist vajavad olukorrad

Kõik need teemad, mida üldkogudel on arutatud ja tehtud otsused, saadetakse ka Riigikogu vastavatele toetusrühmadele teadmiseks.

6. Kohapeal algatatud küsimused

6.1. Raskeveokimaks

Terje Lilleoks, Prangli: väikesaartele on kehtestatud raskeveokimaks. Olemas kirja mustand, mille ESK võiks saata Transpordiametile. Saartel asuvatele veoautodele ei peaks maksu olema, nad ju ei tarbi riigimaantee teenuseid üldjuhul. Lahendusena pakume välja seadusandlikul tasandil vaid väikesaartel kasutamist leidvatele veokitele maksuerisuse kehtestamist.

Kuna vaid väikesaartel kasutatavad veokid ei ole läbinud mandril tehnoulevaatust, vaid neile kehtib nõ väikesaarte ülevaatus, siis ei olegi neil võimalik mandril liigelda ja selle alusel saab kergesti vahet teha, milliseid veokeid kasutatakse ainult väikesaartel ning vastavalt sellele vabastada need sõidukid raskeveokimaksust.

Otsustati: Esitada ettepanek Transpordiametile taotlusega vabastada väikesaared raskeveokimaksust. Aluseks võtta masinad, millel puudub ülevaatus kohustus.

6.2. Järgmise korralise (suvise) üldkogu korraldamise koha ja aja otsustamine

Riina Kaljulaid tegi ettepaneku korraldada järgmise aasta üldkogu Osmussaarel.

Otsustati: Kinnitada ettepanek. Järgmine suvine üldkogu toimub Osmussaarel mai lõpus või juuni alguses.

Koosoleku juhataja

Koosoleku protokollija